Електронний журнал «Ефективна економіка» включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки України № 975 від 11.07.2019). Спеціальності – 051, 071, 072, 073, 075, 076, 292.

Ефективна економіка. 2024. № 5.

DOI: http://doi.org/10.32702/2307-2105.2024.5.43

УДК 657:336,7:330.4

О. П. Ратушна,

к. е. н., старший викладач кафедри обліку і оподаткування,

Уманський національний університет садівництва

ORCID ID: https://orcid.org/0000-0002-0843-3017

О. М. Матрос,

к. е. н., доцент, доцент кафедри обліку і оподаткування,

Уманський національний університет садівництва

ORCID ID: https://orcid.org/0000-0001-7133-4700

С. О. Михайловина,

к. е. н., доцент, доцент кафедри обліку і оподаткування,

Уманський національний університет садівництва

ORCID: https://orcid.org/0000-0002-1682-5790

О. І. Крочак,

к. е. н., доцент, доцент кафедри обліку і оподаткування,

Уманський національний університет садівництва

ORCID: https://orcid.org/0000-0003-1212-0010

НЕОБХІДНІСТЬ УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ КРЕДИТНИХ ОПЕРАЦІЙ БАНКУ ЯК ІНФОРМАЦІЙНОГО ДЖЕРЕЛА ЕКОНОМЕТРИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

O. Ratushna,
PhD in Economics, Senior Lecturer of the Department of Accounting and Taxation, Uman National University of Horticulture
O. Matros,
PhD in Economics, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Accounting and Taxation, Uman National University of Horticulture
S. Mykhailovyna,
PhD in Economics, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Accounting and Taxation, Uman National University of Horticulture
O. Krochak,
PhD in Economics, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Accounting and Taxation, Uman National University of Horticulture

THE NEED TO IMPROVE ACCOUNTING OF BANK CREDIT OPERATIONS AS AN INFORMATION SOURCE FOR ECONOMETRIC RESEARCH

В статті розкрито особливості формування депозитної політики банку, як основного джерела формування ресурсної бази банківської установи. Систематизовано напрями удосконалення обліку кредитних операцій та обґрунтовано необхідність виокремлення інформації про надані кредити фізичним особам-підприємцям, що обумовлено підвищеним ризиком при кредитуванні, ніж для великих юридичних осіб. Для підтвердження цього була побудована економетрична модель взаємозв'язку суми кредитів, наданих фізичним особам-підприємцям від таких факторів як частка фізичних осіб-підприємців в загальній кількості суб'єктів господарювання, суми капітальних інвестицій та суми депозитів, залучених у фізичних осіб-підприємців. Здійснена перевірка на значущість параметрів моделі підтвердила її адекватність та можливість використання для прогнозування суми кредитування фізичних осіб-підприємців на наступні періоди.

The article defines the priority of deposit and credit activity of a banking institution. The need for the formation of an information environment for analytical work in this direction is outlined and the main directions of accounting and analytical support for deposit and credit operations are established. During the study, the importance of forming the deposit policy of a banking institution as the main financial resource for credit operations, which are the main and fastest way to make a profit, was clarified. The main possible directions for improving the accounting of credit operations were systematized, in particular, the accounting of overdue loans and accrued income from them, the expansion of the classification of loans by maturity and the improvement of organizational work during the implementation of credit operations of banking institutions. Considering that in the basis of the classification of issued loans, natural persons-entrepreneurs belong to the group of legal entities, it was proposed to separate the accounting of issued loans to natural persons-entrepreneurs as a separate category of borrowers. First of all, the need for this is due to the increased risk when lending to individual entrepreneurs compared to large business entities. In addition to this factor, an economic and statistical analysis of the relationship between the amount of loans issued to individual entrepreneurs and such factors as the share of individual entrepreneurs in the total number of business entities, the amount of capital investments and the amount of deposits raised from individual entrepreneurs was conducted. As a result of the built econometric model, a close relationship between the selected features was established, which indicates the expediency of such an improvement. According to the results of the evaluation of the parameters of the model, its adequacy and possibility of application were established. The separation of a group of individual entrepreneurs as a separate category of borrowers of banking institutions, with the reflection of such credit operations on the relevant accounting accounts, has the right to exist.

***Ключові слова**: кредитні операції, депозитні операції, економетрична модель, банківські установи, облік кредитів фізичним особам-підприємцям, кредитний ризик.*

***Keywords**: credit operations, deposit operations, econometric model, banking institutions, accounting of loans to individual entrepreneurs, credit risk.*

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Депозитно-кредитні операції є основними в діяльності банківських установ. Депозитні операції є переважаючим джерелом формування ресурсної бази банків, яка дозволяє здійснювати активні операції з метою отримання прибутку. Найшвидша та найдохідніша активна операція банків – це кредитна операція. Тому важливим для банківських установ є проведення ефективної депозитно-кредитної політики, інформаційним забезпеченням прийняття управлінських рішень за якою є бухгалтерський облік.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження розвитку депозитної політики банків присвятили свої праці такі науковці як Андросова О. Ф., Волощук Т. В., Белікова Т. В., Марченко О. В., Шевченко М. В., Внукова Н., Деркач Д., Герасименко В. В., Добровольська О. В., Качула С. В., Письменников О. В., Золотарьова О. В., Саранча С. М., Князєва А. В., Мулик Т. О. тощо. Організацію обліку кредитних операцій банків висвітлювали в своїх працях такі вчені як: Безверхий К.В., Петраковська О.В., Васюренко О. В., Вознюк М. А., Грудзевич Я. В., Євченко Н. Г., Капран В. І., Кіндрацька Л. М., Кириленко В. Б., Коваленко О. К., Коренєва О. Г., Коцовська Р. Р., Кривченко М. С., Кузьмінська О. Е., Литвин Н. Б., Омельченко С. І., Клименко К. А., Бєлозерцев В. С., Харакоз Л. В., Матюха М. М., Чистоколова А. І., Микова М., Погосова А.В., Сидоренко Р. В. та ін. Проведені дослідження охоплюють усі напрями депозитно-кредитної політики банку, проте вважаємо недостатньо уваги приділено саме кредитуванню окремих груп позичальників та його облікового відображення.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Встановити доцільність удосконалення обліку кредитних операцій в частині виокремлення групи фізичних осіб-підприємців, як окремої категорії позичальників банківських установ, з окремим відображенням таких операцій на рахунках бухгалтерського обліку. При цьому необхідно дослідити важливість кредитного ризику за такими позиками та впливу інших факторів, з використанням економетричного моделювання.

Виклад основного матеріалу дослідження. В діяльності банківських установ приорітетною залишається депозитно-кредитна політика банку. Тому проведення аналітичної роботи за даним напрямом є важливим і неможливим без інформаційної бази. Основним джерелом інформаційно-аналітичної підтримки оцінки діяльності суб'єктів господарювання зокрема і банківських установ, є бухгалтерський облік. Вартісні оцінка активів, документування, фіксація та реєстрація господарських операцій – всі ці завдання виконує бухгалтерський облік. Тому обліково-аналітичне забезпечення щодо кредитно-депозитних операцій можна визначити як:

- діяльність, спрямована на збір, реєстрацію, узагальнення, передачу інформації про операції;

- аналітичне опрацювання інформації щодо депозитно-кредитних операцій банку;

- надання системі контролю і управління достовірної, вичерпної, актуальної інформації для прийняття управлінських рішень щодо депозитної та кредитної політики банку.

Коваленко М.О. визначає депозитну політику банку як «комплекс стратегічних та тактичних дій банку, направлених на розширення обсягів депозитних ресурсів банку та зміни їх якісного складу за строками і обсягами. Це той набір інструментів та заходів, які використовуватиме банківська установа при роботі із існуючими та потенційними своїми клієнтами» [4].

Розробка і дотримання стратегії депозитної політики банку є запорукою формування ресурсного потенціалу, який буде використаний для фінансування кредитної діяльності. Тому необхідно враховувати інтереси всіх учасників депозитних відносин: банків, вкладників, держави. Особливу увагу необхідно звернути на співпрацю з клієнтами, так як вони відіграють активну роль.

Автор [4] до факторів впливу, які мають враховувати банки під час формування депозитної політики пропонує віднести:

— врахування рівня інфляції та доходів населення загалом по країні.

— вплив політики НБУ та Уряду, стан соціального середовища тощо.

— поліпшення роботи персоналу банку, які обслуговують безпосередньо клієнтів у відділенні та здійснюють поточне спілкування із ними.

— впровадження нових форм співпраці із клієнтами задля їх потенційного зацікавлення в послугах банку, створення більш зручних умов для клієнтів по виконанню депозитної угоди.

— постійне та систематичне зниження рівня ризику пов'язаного із нераціональними рішеннями, які можуть стосуватись депозитної угоди.

— застосування різних прийомів заохочення клієнтури банку (реклама; надання додаткових безкоштовних послуг на додачу до депозитної угоди; розташування філій у місцях, наближених до клієнтів; пристосування графіка роботи до потреб клієнтів) [4].

Так як кредитні операції банків є одними з найбільш ризикованих, то саме їх облікове відображення повинне найбільш відповідати інформаційним потребам управлінського персоналу, щоб знизити ризик неповернення кредитів.

Матюха М.М., Чистоколова А.І. наголошують на тому, що «організація обліку кредитних операцій в банках має бути спрямована на обмеження кредитного ризику при здійсненні даних операцій» [5].

Рахунки обліку кредитних операцій в Плані рахунків банків структуровані за класифікаційною ознакою виду кредиту та типу позичальника. Основа такої класифікації нажаль не передбачає врахування таких факторів як термін кредитування та не враховує потенційні ризики окремих груп позичальників. Це не єдині напрями удосконалення обліку кредитних операцій. Систематизувавши пропозиції науковців [5, 6, 7, 9, 3, 1] ми визначили і інші напрями:

- раціоналізувати та оптимально розподілити обов’язки та повноваження серед посадових осіб банку, відповідальних за кредитні операції;

- запроваджувати внутрібанківські інструкції (протоколи) кредитування з детальним описом дій на кожному етапі;

- запровадити методику обліку, яка регулюватиме прострочені (пролонговані) кредити та нараховані доходи за такими кредитами;

- передбачити відображення кредитів за строками непогашення більш детальніше ніж коротко- та довгострокові кредити.

Особливу увагу, на нашу думку, варто звернути на потенційні ризики кредитування окремих груп позичальників. Окремі автори [6, 7] вважають доцільним виокремлювати окремо фізичних осіб-підприємців, які відповідно до чинного законодавства відносяться до юридичних осіб. Проте кредитування таких позичальників є більш ризиковим з таких причин:

«1. Облік діяльності ведеться за спрощеною системою звітності, що значно ускладнює об'єктивну оцінку кредитоспроможності позичальника.

2. Підприємницька діяльність може здійснюватися без відкриття банківського рахунку та печатки, що значно ускладнює перевірку достовірності даних.

3. Перевірки контролюючими та податковими органами здійснюються значно рідше, ніж суб'єктів господарювання інших організаційно - правових форм, тому діяльність фізичних осіб-підприємців має переважно тіньовий характер.

4. Процедура банкрутства подібного позичальника є безрезультатною з позицій повернення кредиту та відсотків.

5. Немає ліквідної застави, за рахунок якої може бути компенсований кредит та відсотки за користування ним у повному обсязі» [6].

На даний час така група позичальників не відокремлена в Плані рахунків банку та включена до групи юридичних осіб при визначенні кредитного ризику, відповідно до Положення про визначення банками України розміру кредитного ризику за активними банківськими операціями від 30.06.2016 р. № 351 (Постанова НБУ в редакції від 01.01.2024 р.). Враховуючи зростаючу частку фізичних осіб-підприємців в складі суб'єктів господарювання, підвищений ризик кредитування, вважаємо доцільним погодитись з пропозицією Погосової А., Микової М. про виокремлення рахунків для відображення кредитних операцій фізичних осіб-підприємців, а у відповідному Положенні № 351 передбачити фактори підвищеного ризику такого кредитування.

Для підтвердження важливості виокремлення такої групи позичальників в кредитних операціях банків нами було проведено економіко-статистичне дослідження та побудована економетрична модель залежності суми кредитування фізичних осіб-підприємців від таких факторів як частка фізичних осіб-підприємців в загальній кількості суб'єктів господарювання, суми капітальних інвестицій та суми депозитів, залучених в фізичних осіб-підприємців на основі сформованої вибірки за період 2006-2022 роки (таблиця 1).

Таблиця1. Вихідні дані аналізу взаємозв'язку суми кредитів, наданих фізичним особам-підприємцям, частки фізичних осіб-підприємців в загальній кількості суб'єктів господарювання, суми капітальних інвестицій та суми депозитів, залучених в фізичних осіб-підприємців

Роки	Частка фізичних осіб-підприємців в загальній кількості суб'єктів господарювання, %	Сума капітальних інвестицій, млрд. грн.	Сума депозитів фізичних осіб-підприємців, млн. грн.	Кредити, надані фізичним особам-підприємцям на будь-які цілі, крім на придбання, будівництво та реконструкцію нерухомості, млн. грн.
	X1	X2	X3	У
2006	83,30	149	2 145	3 145
2007	84,20	222,6	3 079	4 577
2008	86,20	272	2 772	6 050
2009	86,90	193	3 226	5 343
2010	82,70	189	4 065	4 643
2011	77,90	260	3 767	4 585
2012	77,20	294	4 394	4 191
2013	77,20	268	6 014	4 736
2014	82,40	219	6 754	4 318
2015	82,60	273	12 653	3 821
2016	83,60	359	15 036	3 255
2017	81,30	449	23 074	3 848
2018	80,70	579	28 524	5 019
2019	80,40	624	33 824	6 203
2020	81,10	508	55 599	6 828
2021	81,00	674	74 734	11 691
2022	84,90	410	119 243	11 112

Джерело: побудовано авторами за даними [10, 11]

Для перевірки моделі на мультиколінеарність з допомогою матриці парних коефіцієнтів кореляції (таблиця 2).

Таблиця 2. Матриця парних коефіцієнтів кореляції

	X1	*X2*	*X3*	*У*
X1	1	-0,255890	0,089977	0,126430
X2	-0,25589	1	0,636042	0,576746
X3	0,089977	0,636042	1	0,872076
У	0,12643	0,576746	0,872076636	1

Парні коефіцієнти кореляції між незалежними змінними свідчать про слабкий взаємозв'язок між собою, тому можемо вважати, що дана модель не має явища мультиколінеарності. Про це свідчить і розрахований визначник кореляційної матриці $Det(r_{x_i x_j})$ = 0,11545.

Для отримання характеристик моделі використовуємо засоби статистичного аналізу даних MS Excel, в результаті чого отримаємо таблицю з розрахованими результатами (таблиці 3, 4, 5).

Таблиця 3. Загальні оціночні параметри моделі

Показник	Значення
Множинний коефіцієнт кореляції R	0,874999949
Множинний коефіцієнт детермінації R^2	0,765624911
Нормований R^2	0,711538352
Стандартна помилка	1307,986494
Кількість спостережень	17

Множинний коефіцієнт кореляції (R=0,8749) та детермінації (R^2=0,7656) свідчать про тісний взаємозв'язок між досліджуваними факторами. Сума виданих кредитів позичальникам, фізичним особам-підприємцям, на 76,56 % залежить від обраних незалежних змінних і лише на 23,44 % від інших факторів, які не включені в модель. Нормований коефіцієнт детермінації становить 0,7115, що також свідчить про достатню адекватність моделі реальній дійсності. Про адекватність моделі свідчить і перевірка за F-критерієм Фішера (таблиця 4).

Таблиця 4. ANOVA-таблиця

Джерело варіації	df	SS	MS	F	Значимість F
Модель	3	72653154,59	24217718,2	14,1555485	0,000217676
Помилка	13	22240772,69	1710828,668		
Загальне	16	94893927,28			

Фактичне значення F-критерію Фішера становить 14,155, тоді як $F_{\text{кр}(0,05;3;13)} = 3,4105$, тому нульова гіпотеза відхиляється і модель можна вважати адекватною. Крім того розрахована значимість параметра F становить 0,00021, що є менше заданої значимості 0,05.

Важливою частиною результату є оцінка параметрів моделі та їх перевірка на адекватність (таблиця 5).

Таблиця 5. Результати розрахунку параметрів регресійної моделі та перевірка їх на адекватність

	Коефіцієнти	Стандартна помилка	t-статистика	P-Значення	Нижнє 95%	Верхнє 95%
Y-перетин	-1402,537	10681,0784	-0,1313	0,8975	-24477,60	21672,52
Змінна X 1	61,618	126,3273	0,4877	0,6338	-211,29	334,53
Змінна X 2	1,119	2,8465	0,3932	0,7005	-5,03	7,26
Змінна X 3	0,062	0,0139	4,4226	0,00068	0,03	0,09

Визначені параметри регресії описують модель взаємозв'язку такою функцією:

$$У = -1402,54 + 61,618X_1 + 1,119X_2 + 0,062X_3 + e$$

Усі три незалежні змінні прямо впливають на залежну змінну. При зростанні частки фізичних осіб-підприємців в загальній кількості суб'єктів господарювання на 1 % сума виданих кредитів в середньому зросте на 61,618 млн. грн., зростання суми капітального інвестування на 1 млрд. грн. обумовить також зростання виданих кредитів фізичним особам-підприємцям на 1,119 млн. грн. Найменший вплив має сума залучених депозитів від фізичних осіб-підприємців, лише на 0,062 млн. грн. зросте кредитування даної категорії позичальників при вростанні суми їх депозитів на 1 млн. грн.

Перевірка значимості параметрів регресії проведено за t-критерієм Стьюдента. Критичне значення визначене для рівня значущості 0,05 та 13 ступенів вільності становить 2,1603. Тому можна зробити наступні висновки щодо параметрів регресії:

- $t_{b_1} < t_{kr(0.05;13)}$ (0,4877 < 2,1603) – свідчить про незначимість коефіцієнта b_1;

- $t_{b_2} < t_{kr(0.05;13)}$ (0,3932 < 2,1603) – свідчить про незначимість коефіцієнта b_2;

- $t_{b_3} > t_{kr(0.05;13)}$ (4,4226 > 2,1603) – свідчить про значимість коефіцієнта b_3.

Нажаль про незначимість параметрів b_1 та b_2 свідчить і Р-значення відповідних регресорів, ймовірність помилкового відхилення нульової гіпотези про незначимість становить 63% та 70 % відповідно.

Відповідно такі критерії обумовлюють і інтервали довіри параметрів регресії з досить великим розмахом:

- інтервал довіри для параметра b_1

$-211{,}2957 < \beta 1 < 334{,}5317$

- інтервал довіри для параметра b_2

$-5{,}0302 < \beta 2 < 7{,}2690$

- інтервал довіри для параметра b_3

$0{,}0316 < \beta 3 < 0{,}0921.$

Тому за результатами проведеного дослідження можна стверджувати про достатню значимість побудованої моделі взаємозв'язку суми кредитів, наданих фізичним особам-підприємцям, від таких факторів як частки фізичних осіб-підприємців в загальній кількості суб'єктів господарювання, суми капітальних інвестицій та суми депозитів, залучених в фізичних осіб-підприємців. Враховуючи отримані результати та відкинувши фактори X1 та X2 (частка фізичних осіб-підприємців в загальній кількості суб'єктів господарювання та сума капітальних інвестицій) можна отримати однофакторну модель взаємозв'язку суми кредитів, наданих фізичним особам-підприємцям та суми депозитів, залучених в фізичних осіб-підприємців (рис. 1).

У вказаній залежності залишився найбільш значущий фактор впливу, який має середню щільність взаємозв'язку з залежною змінною. Як бачимо поєднання трьох факторів впливу в сукупності дають набагато вищий рівень щільності взаємозв'язку.

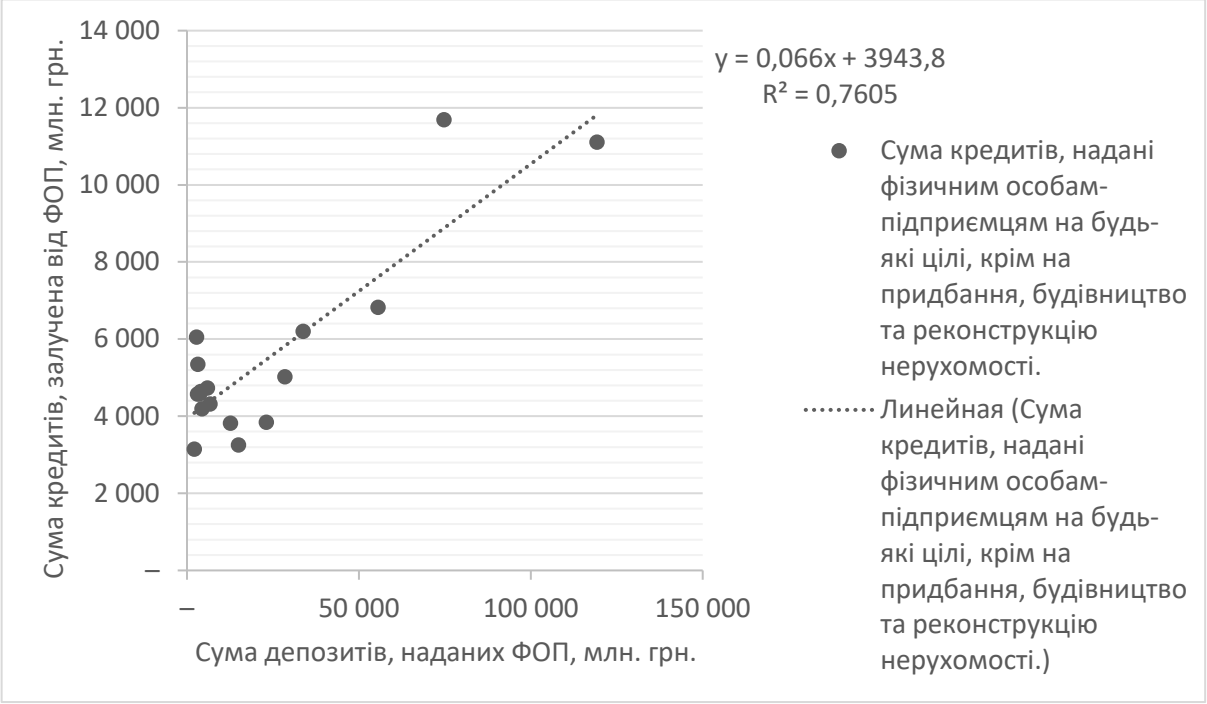

Рис. 1. Однофакторна модель взаємозв'язку суми кредитів, наданих фізичним особам-підприємцям та суми депозитів, залучених в фізичних осіб-підприємців

Джерело: побудовано авторами за даними [10]

Висновки. Було встановлено важливість обліково-аналітичного забезпечення депозитно-кредитних операцій банку, яке є основним підґрунтям для прийняття ефективних рішень щодо депозитної і кредитної політики банку. Враховуючи важливість кредитних операцій, як найдохідніших, було узагальнено напрями удосконалення їх обліку. Зокрема підтверджено доцільність виокремлення фізичних осіб-підприємців, як окремої групи позичальників. Побудована економетрична модель залежності суми кредитів від таких факторів як частка фізичних осіб-підприємців в загальній кількості суб'єктів господарювання, суми капітальних інвестицій та суми депозитів, залучених в фізичних осіб-підприємців, підтвердила твердження про зростаючу необхідність в інформації про кредитування саме фізичних осіб-підприємців.

Література

1. Безверхий К.В., Петраковська О.В. Сучасний стан нормативно-правового регулювання обліку в банках України. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2022. № 10. С. 22 – 30.

2. Інструкція Про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку банків України: Постанова НБУ від 11.09.2017 р. № 89. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0089500-17#Text (дата звернення: 23.04.2024)

3. Клименко К. А. Бєлозерцев В. С., Харакоз Л. В. Відображення кредитної діяльності банку в бухгалтерському обліку. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. 2021. № 2. С. 104-108.

4. Коваленко М. О. Депозитна політика банків України та її вплив на ефективність залучення депозитних ресурсів. *Інвестиції: практика та досвід*. 2017. № 2. С. 39 − 44.

5. Матюха М. М., Чистоколова А. І. Удосконалення організації обліку кредитних операцій в умовах становлення ринкових відносин. *Міжнародний науковий журнал "Інтернаука"*. 2017. № 15(2). С. 42 − 45.

6. Микова М. Удосконалення механізму формування резервів на покриття можливих збитків від кредитних операцій банківських установ України. *Банківська справа*. 2011. №3. С. 80 – 86.

7. Погосова А.В. Облікове забезпечення управління кредитними операціями банку. *Ефективна економіка*. 2014. № 4.

8. Положення про визначення банками України розміру кредитного ризику за активними банківськими операціями: Постанова Правління Національного банку України від 30.06.2016 № 351. Дата оновлення: 01.01.2024 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0351500-16#Text (дата звернення: 23.04.2024).

9. Сидоренко Р. В. Особливості організації облікового процесу в банківських установах України. *Інтелект XXI*. 2021. № 3. С. 58 − 61.

10. Статистичні дані Національного банку України. URL: https://bank.gov.ua/ua/statistic/sector-financial (дата звернення: 15.03.2024).

11. Статистичні дані Державної служби статистики України. URL: https://www.ukrstat.gov.ua/. (дата звернення: 18.03.2024).

References

1. Bezverkhyj, K.V. and Petrakovs'ka, O.V. (2022), “The current state of regulatory and legal regulation of accounting in Ukrainian banks”, *Formuvannia rynkovykh vidnosyn v Ukraini*, vol. 10, pp. 22-30.

2. National Bank of Ukraine (2017), Resolution “Instruction on the application of the Chart of accounts of accounting of banks of Ukraine”, available at: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0089500-17#Text (Accessed 23 March 2024).

3. Klymenko, K. A., Bielozertsev, V. S. and Kharakoz, L. V. (2021), “Reflecting the bank's credit activity in accounting”, *Visnyk Khmel'nyts'koho natsional'noho universytetu. Ekonomichni nauky*, vol. 2, pp. 104-108.

4. Kovalenko, M. O. (2017), “Deposit policy of Ukrainian banks and its influence on the effectiveness of attraction of deposit resources”, *Investytsii: praktyka ta dosvid*, vol. 2, pp. 39-44.

5. Matiukha, M. M. and Chystokolova, A. I. (2017), “Improvement of the organization of accounting of credit operations in the conditions of the formation of market relations”, *Mizhnarodnyj naukovyj zhurnal "Internauka"*, vol. 15, no. 2, pp. 42-45.

6. Mykova, M. (2011), “Improvement of the mechanism of formation of reserves to cover possible losses from credit operations of banking institutions of Ukraine”, *Bankivs'ka sprava*, vol. 3, pp. 80-86.

7. Pohosova, A.V. (2014), “Accounting for management of bank credit operations”, *Efektyvna ekonomika*, vol. 4.

8. National Bank of Ukraine (2016), “Resolution of the Board of the National Bank of Ukraine “Provisions on determination by banks of Ukraine of the amount of credit risk for active banking operations”, available at: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0351500-16#Text (Accessed 25 March 2024).

9. Sydorenko, R. V. (2021), “Peculiarities of the organization of the accounting process in banking institutions of Ukraine”, *Intelekt XXI*, vol. 3, pp. 58-61.

10. National Bank of Ukraine (2024), “Statistical data”, at: https://bank.gov.ua/ua/statistic/sector-financial (Accessed 15 March 2024).

11. State Statistics Service of Ukraine (2024), “Statistical data”, available at: https://www.ukrstat.gov.ua/ (Accessed 19 March 2024).

Стаття надійшла до редакції 26.04.2024 р.